

چرا خواب های غیر واقعی میبینیم؟

هفته پیش گفتیم آنچه را که در خواب، غیر طبیعی میبینیم، ایراد آن از چشم باطنی ماست که دچار اعوجاجی شده، و گفتیم خیال ما مانند آینه ای است که اگر صاف و بی رنگ باشد در نتیجه شاخص را نیز همانطور که هست نشان میدهد، اما اگر دارای اعوجاجی بوده یا رنگی باشد آنچه نشان میدهد نیز خلاف واقع است.

اما اعوجاج و خرابی چشم داخلی (خیال) ما دلایل مختلفی میتواند داشته باشد، از جمله:

1- فساد در اخلاط چهارگانه بدن: اخلاط چهارگانه اگر از تعادل خارج شده و هر کدام غلبه پیدا کند، روی مغز تأثیر گذاشته و خیال انسان را به رنگ خود در می آورد.

مانند کسانی که خلط صفرا در آنها غالب است در خواب خود آتش و دعوا و غضب و مانند آن را همراه با روشنایی چراغ و آفتاب میبینند.

کسانی که دم در آنها غلبه دارد، جنگ و خون ریزی میبینند و به اقتضای طبع خود خواب های شهوانی بیشتری دارند.

کسانی که بلغم در آنها غلبه دارد، دریا و رودخانه و برف و باران و سرما میبینند.

کسانی که خلط سودا در آنها غالب بوده و بیماری های روانی یا افسردگی دارند، خواب آنها نیز مشوش

و ترسناک و تاریک میشود.

و امثال این خواب ها که تاثیر فسادى است که چشم درونى ايشان از سوء مزاج ايشان پيدا کرده است.

2- همانطور که گفتيم معمولاً چيزهاى را در خواب مي بينيم که به آن عادت داريم حال اگر به امور غير واقعى عادت داشته باشيم خوابمان نيز از واقعيت خارج شده و دچار فساد ميشود. مانند دروغگويان يا شعرا (زيرا خيالشان عادت به تشبيهات بعیده و مدایح کاذبه دارد).

3- گاهی که امر عظيمى رخ داده باشد يا خبر و سخن غريبى شنیده ايم که نفس را به تعجب واداشته و توجه تمامى به آن کرده ايم، آن مسئله هم در خيال تأثير گذاشته و در خيال، همان امر مصور شده و در خواب مي بينيم. (مانند تأثير فيلم ترسناک در خواب همان شب)

4- از ديگر مسائلى که باعث فساد خيال مي باشد شهوت و غضب است. مانند وقتى که شهوت نکاح يا آب و غذا يا حب مال و جاه دنيا يا بغض عداوت با شخصى يا قومى در ما مستولى ميشود، در خيال نيز تأثير گذاشته و به مقتضای آن خواب مي بينيم.

5- دين و اعتقاد خود شخص و آنچه که در مورد ديگران از کفر و ايمان ميداند چه حق باشد يا باطل، در خواب صاحب آن فکر و اعتقاد تأثير مي گذارد. چنانکه يهودى موسى عليه السلام را خواب مي بيند و نصارا عيسى (ع) را و مسلمين خاتم الانبيا و ائمه معصومين عليهم السلام را در خواب هاى خود مي بينند. و جهال آنچه را که در اين خواب ها مي بينند دليل بر حقانيت يا عدم اعتقاد نسبت به شخصى مى انگارند، غافل از اينکه اينها همه از فساد خيال خواب بينندگان است. و مي بينم در اين دوره مدعيانى که خواب هاى مريدان خود را دليل بر حقانيت خود گرفته اند.

6- گاهی فساد خواب از بخارات معده عارض شده و تأثير آن هنگامى است که شام سنگينى خورده و معده بخار مي کند و آن بخارات در سر مي پيچد و با خيال شخص مخلوط شده و هر ساعتى نيز به شکلى ميشود. مانند اينکه خواب مي بينند انساني برگشته و تبديل به شتر شد. و در اين حال نيز خواب اعتبارى ندارد.

7- خيال از آب و هوا نيز تأثير پذير بوده و تغييرات جوى باعث فساد در آن ميشود. از اين جهت خوابهاى که در يخبندان و برف و باران ديده ميشود اعتبار چندانى ندارد.

و بعضاً خيال از تأثيرات افلاک و کواکب فاسد ميشود و در بسيارى از موارد جهات متعدده اى که در بالا ذکر شد در خواب تأثير گذاشته و هر علتى از جهتي باعث فساد آن ميشود و فساد مرکبى را ايجاد مي کند.

در آخر نتيجه مي گيريم که زمانى خواب صادق و واقعى است که آينه خيال بى رنگ و شکل باشد و بر حسب فطرت الهى قرار گرفته باشد. لذا بهترين خواب ها خواب کسانى است که در دنيا زاهدند و تعلق را از جميع جهات از دنيا بريده اند و خيال خود را به هيچ چيز از اين دنيا عادت نداده و محبت به غير از خداوند در دل هاى ايشان نيست.

بد نگفته است شاعر:

غلام همت آنم که زیر چرخ کبود ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزاد است

مرحوم محمد کریم خان کرمانی اع میفرمایند:

و اعظم استقامت خیال در توحید و توجه به خدای احد است و انقطاع از ما سوی و سلوک در صراط باریکتر از موی توحید، پس هر کس بحقیقت موحد شد از جمیع خصوصیت ها و رنگ ها و شکل ها طبع ها رست و بر فطرت الهیه که بر حسب مشیت الهیه است شد و مشیت الهیه هم بر صفت توحید است پس فطرت الهیه برای احدی باقی نیست مگر برای موحدان و اهل ایمان حقیقی و جمیع غیر ایشان همه منحرف از فطرت هستند و هر کس که بر فطرت است صاف و بی رنگ و شکل و تعین و خصوصیت است و هر کس که چنین شد آنچه در آینه خاطر او افتد در خواب یا بیداری یا مکاشفه موافق حق واقع است چنانکه هر چشمی که بر فطرت شد و بی عرض و مرض شد لامحاله آنچه میبیند موافق خارج واقع باشد چنانکه هر آینه که صاف و بی رنگ و شکل شد آنچه در آن نماید موافق شخص خارجی است.

این بحث در هفته آینده ادامه خواهد داشت...